

Διαζύγιο - Ελλάδα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις έκδοσης διαζυγίου;
- 2 Ποιοι είναι οι λόγοι διαζυγίου;
- 3 Ποιές είναι οι νομικές συνέπειες του διαζυγίου όσον αφορά:
 - 3.1 τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων (π.χ. επώνυμο);
 - 3.2 την κατανομή των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων;
 - 3.3 τα ανήλικα τέκνα των συζύγων;
 - 3.4 την υποχρέωση καταβολής διατροφής στον άλλο σύζυγο;
- 4 Τι σημαίνει στην πράξη ο νομικός όρος «δικαστικός χωρισμός»;
- 5 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις του δικαστικού χωρισμού;
- 6 Ποιες είναι οι νομικές συνέπειες του δικαστικού χωρισμού;
- 7 Τι σημαίνει στην πράξη η έννοια «ακύρωση του γάμου»;
- 8 Ποιοι είναι οι λόγοι ακύρωσης του γάμου;
- 9 Ποιες είναι οι νομικές συνέπειες της ακύρωσης ενός γάμου;
- 10 Υπάρχουν εναλλακτικά εξωδικαστικά μέσα επίλυσης των θεμάτων που αφορούν ένα διαζύγιο, χωρίς προσφυγή στη δικαιοσύνη;
- 11 Πού πρέπει να καταθέσω την αίτηση αγωγής διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου; Ποιες είναι οι επίσημες διαδικασίες και ποια τα σχετικά έγγραφα που πρέπει να συνυποβάλλονται με την αγωγή;
- 12 Μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για τα έξοδα της διαδικασίας;
- 13 Υπάρχει δυνατότητα προσφυγής κατά απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου;
- 14 Τι πρέπει να κάνω για να επιτύχω αναγνώριση στο παρόν κράτος μέλος απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού /ακύρωσης γάμου η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους;
- 15 Ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο για την προσβολή της αναγνώρισης απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους; Ποια διαδικασία ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση;
- 16 Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται από το δικαστήριο στο πλαίσιο μιας διαδικασίας διαζυγίου μεταξύ συζύγων που δεν διαμένουν στο παρόν κράτος μέλος ή που έχουν διαφορετικές ιθαγένειες;

1 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις έκδοσης διαζυγίου;

Για τη λύση του γάμου με διαζύγιο απαιτείται αμετάκλητη δικαστική απόφαση. (άρθρα 1438 επ. ΑΚ)

Ειδικότερα ο γάμος λύνεται:

1. Με συναινετικό διαζύγιο, όταν οι δύο σύζυγοι με έγγραφη συμφωνία που υπογράφεται από τους ίδιους και τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους ή μόνο τους δεύτερους που έχουν ειδικό πληρεξούσιο, συμφωνούν να λύσουν τον μεταξύ

τους γάμο, ο οποίος διήρκεσε τουλάχιστον έξι μήνες. Αν δεν υπάρχουν ανήλικα τέκνα ο τρόπος λύσης του γάμου είναι εξωδικαστικός, αρκεί δηλαδή η κατάρτιση της ανωτέρω συμφωνίας. Αν όμως υπάρχουν ανήλικα τέκνα, για να λυθεί ο γάμος πρέπει η ανωτέρω συμφωνία των συζύγων να συνοδεύεται με άλλη έγγραφη συμφωνία των συζύγων που να ρυθμίζει την επιμέλεια των τέκνων και την επικοινωνία με αυτά, όλες δε οι ανωτέρω συμφωνίες υποβάλλονται στο αρμόδιο μονομελές πρωτοδικείο, το οποίο με απόφαση του, που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, επικυρώνει τις συμφωνίες και κηρύσσει τη λύση του γάμου.

2. Με διαζύγιο κατ' αντιδικία, όπου για ορισμένους λόγους που συνιστούν ισχυρό κλονισμό του γάμου, ο ένας από τους συζύγους με αγωγή του ή και οι δύο, με χωριστές αγωγές που ασκούνται ενώπιον του αρμόδιου κατά τόπον Μονομελούς Πρωτοδικείου, ζητούν τη λύση του μεταξύ τους γάμου κηρύσσει τη λύση του γάμου.

2 Ποιοι είναι οι λόγοι διαζυγίου;

Οι λόγοι διαζυγίου (άρθρο 1439 ΑΚ) , πλην του συναινετικού διαζυγίου, είναι:

1. Ο ισχυρός κλονισμός της έγγαμης σχέσης από λόγο που αφορά το πρόσωπο του εναγομένου ή και των δύο συζύγων, έτσι ώστε βάσιμα η εξακολούθηση της έγγαμης σχέσης να είναι αφόρητη για τον ενάγοντα, τεκμαίρεται δε ο ισχυρός κλονισμός, εφόσον ο εναγόμενος δεν αποδεικνύει το αντίθετο, σε περίπτωση διγαμίας, μοιχείας, εγκατάλειψης του ενάγοντα ή επιβουλής της ζωής του από τον εναγόμενο, καθώς και σε περίπτωση άσκησης από τον εναγόμενο ενδοοικογενειακής βίας εναντίον του ενάγοντος.

Σε περίπτωση που οι σύζυγοι βρίσκονται σε διάσταση συνεχώς επί δυο τουλάχιστον χρόνια, ο κλονισμός τεκμαίρεται αμάχητα και το διαζύγιο μπορεί να ζητηθεί, έστω και αν ο λόγος του κλονισμού αφορά το πρόσωπο του ενάγοντα.

2. Εφόσον ενός από τους συζύγους έχει κηρυχθεί σε αφάνεια, με δικαστική απόφαση, ο άλλος δύναται να ζητήσει διαζύγιο.

3 Ποιές είναι οι νομικές συνέπειες του διαζυγίου όσον αφορά:

3.1 τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων (π.χ. επώνυμο);

Σε περίπτωση λύσης του γάμου με διαζύγιο παύει η υποχρέωση των συζύγων για συμβίωση και για κοινές αποφάσεις, ο ή η σύζυγος εάν έχουν λάβει και το επώνυμο του άλλου συζύγου κατά κανόνα παραμένει και πάλι μόνο το δικό τους, εκτός αν επιθυμούν, επειδή έχουν αποκτήσει επαγγελματική ή καλλιτεχνική φήμη με το συζυγικό τους επώνυμο να το διατηρήσουν. Παύει η ελαφρότερη ευθύνη των συζύγων κατά την εκπλήρωση των αμοιβαίων υποχρεώσεών τους, παύει να ισχύει το κώλυμα της διγαμίας και λήγει η αναστολή της παραγραφής των αξιώσεων του ενός συζύγου εναντίον του άλλου. Η εξ αγχιστείας συγγένεια που δημιουργείται με τον γάμο μεταξύ των εξ αίματος συγγενών του ενός συζύγου με τους εξ αίματος συγγενείς το άλλου και μετά τη λύση του γάμου εξακολουθεί να υπάρχει.

3.2 την κατανομή των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων;

Σε περίπτωση διαζυγίου ο καθένας από τους συζύγους δικαιούται να παραλάβει τα κινητά που του ανήκουν ή τεκμαίρεται ότι του ανήκουν, ακόμη και αν τα χρησιμοποιούσαν και οι δύο ή και μόνο ο άλλος σύζυγος, εφόσον ο άλλος σύζυγος δεν ανταποδεικνύει το τεκμήριο, χωρίς τον περιορισμό του πράγματος ως απαραίτητου για τις ανάγκες του άλλου συζύγου. Αν ο σύζυγος που κατέχει το πράγμα αρνείται να το αποδώσει στον κύριό του, αυτός έχει τις εμπράγματες αγωγές, τις αγωγές περί νομής και τις ενοχικές. Όσον αφορά την οικογενειακή στέγη, μετά την λύση του γάμου ο κύριος αυτής έχει κατά του συζύγου που κάνει χρήση αυτής όλες τις εμπράγματες και ενοχικές αγωγές. Σε περίπτωση κοινοκτημοσύνης με το διαζύγιο λήγει αυτή (κοινοκτημοσύνη) και καθένας των συζύγων λαμβάνει ό,τι του αναλογεί κατά τις διατάξεις περί λύσεως της κοινωνίας και διανομής των κοινών πραγμάτων. Τέλος για τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν από τον έναν από τους συζύγους κατά τη διάρκεια του γάμου γεννιέται αξίωση συμμετοχής του άλλου σ' αυτά.

3.3 τα ανήλικα τέκνα των συζύγων;

Μετά τη λύση του γάμου με διαζύγιο, το δικαστήριο ρυθμίζει την άσκηση της γονικής μέριμνας με τους εξής τρόπους:

- α) Ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας ή επιμέλειας του προσώπου τους στον ένα από τους γονείς,
- β) Ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας ή επιμέλειας στους δύο γονείς από κοινού,
- γ) Κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων και
- δ) Ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας σε τρίτο.

Όσον αφορά την υποχρέωση των γονέων για διατροφή των ανηλίκων τέκνων τους, τα οποία δεν έχουν εισοδήματα από εργασία τους ή από περιουσία τους ή αυτά που έχουν δεν επαρκούν για την διατροφή τους, αυτή (υποχρέωση) εξακολουθεί να υφίσταται και μετά τη λύση του γάμου με διαζύγιο και την καθορίζουν οι γονείς και σε περίπτωση αντιδικίας το Δικαστήριο.

3.4 την υποχρέωση καταβολής διατροφής στον άλλο σύζυγο;

Μετά τη λύση του γάμου με διαζύγιο, εφόσον ο ένας από τους πρώην συζύγους δεν μπορεί να εξασφαλίσει την διατροφή του από τα εισοδήματά του ή από την περιουσία του δικαιούται να ζητήσει διατροφή από τον άλλο

1. αν κατά την έκδοση του διαζυγίου και μετά από αυτό βρίσκεται σε ηλικία ή σε κατάσταση υγείας που δεν επιτρέπει να αναγκαστεί να αρχίσει ή να συνεχίσει την άσκηση κατάλληλου επαγγέλματος, ώστε να εξασφαλίσει απ' αυτό τη διατροφή του,
2. αν έχει την επιμέλεια ανηλίκου τέκνου και για το λόγο αυτό εμποδίζεται στην άσκηση κατάλληλου επαγγέλματος,
3. αν δεν βρίσκει σταθερή, κατάλληλη εργασία ή χρειάζεται κάποια επαγγελματική εκπαίδευση και στις δύο αυτές περιπτώσεις όμως για ένα διάστημα που δεν μπορεί να ξεπεράσει τα τρία χρόνια από την έκδοση του διαζυγίου και
4. σε κάθε άλλη περίπτωση, όπου η επιδίκαση διατροφής κατά την έκδοση διαζυγίου επιβάλλεται από λόγους επιείκειας.

Η διατροφή μπορεί να αποκλειστεί ή να περιοριστεί, αν αυτό επιβάλλεται από σπουδαίους λόγους, ιδίως αν ο γάμος είχε μικρή χρονική διάρκεια ή αν ο δικαιούχος είναι υπαίτιος του διαζυγίου του ή προκάλεσε εκούσια την απορία του. Το δικαίωμα διατροφής παύει, αν ο δικαιούχος ξαναπαντρευτεί, ή αν συζεί μόνιμα με κάποιον άλλο σε ελεύθερη ένωση. Το δικαίωμα διατροφής δεν παύει με το θάνατο του υποχρέου, παύει όμως με το θάνατο του δικαιούχου, εκτός αν αφορά παρελθόντα χρόνο ή δόσεις απαιτητές κατά το χρόνο του θανάτου.

4 Τι σημαίνει στην πράξη ο νομικός όρος «δικαστικός χωρισμός»;

5 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις του δικαστικού χωρισμού;

6 Ποιες είναι οι νομικές συνέπειες του δικαστικού χωρισμού;

7 Τι σημαίνει στην πράξη η έννοια «ακύρωση του γάμου»;

Ακύρωση του γάμου σημαίνει ότι ένας γάμος, ο οποίος είχε παράγει όλα τα νομικά αποτελέσματα ακυρώνεται, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση λόγω ενός ελαττώματος του και έτσι παύει να έχει αποτελέσματα, με μόνη εξαίρεση ότι τα τέκνα που γεννήθηκαν σε γάμο που ακυρώθηκε διατηρούν την ιδιότητα τέκνου γεννημένου σε γάμο. Για την ακύρωση ακυρώσιμου ή άκυρου γάμου ισχύουν οι κανόνες που ισχύουν για την ακύρωση οποιασδήποτε ακυρώσιμης δικαιοπραξίας (άρθρα 1372 επ. ΑΚ).

8 Ποιοι είναι οι λόγοι ακύρωσης του γάμου;

Η ακύρωση ενός γάμου προϋποθέτει ότι αυτός είτε είναι άκυρος λόγω έλλειψης κάποιας θετικής προϋπόθεσης του γάμου ή της ύπαρξης κάποιου ανατρεπτικού κωλύματος, είτε είναι ακυρώσιμος λόγω πλάνης ή απειλής.

Ελλείψει θετικής προϋπόθεσης υφίσταται όταν οι δηλώσεις των μελλονύμφων δεν γίνονται αυτοπροσώπως ή γίνονται υπό αίρεση ή προθεσμία, όταν είναι ανήλικοι και δεν υπάρχει άδεια του δικαστηρίου, αν κάποιος από αυτούς τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση και δεν συναινεί ο δικαστικός συμπαραστάτης του ή δεν υπάρχει άδεια του δικαστηρίου και αν κάποιος από αυτούς κατά την τέλεση του γάμου δεν έχει συνείδηση των πραττομένων ή στερείται της χρήσης του λογικού ένεκα πνευματικής νόσου. Ανατρεπτικό κώλυμα υπάρχει σε περίπτωση συγγένειας εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή απεριορίστως και εκ πλαγίου μέχρι του τέταρτου βαθμού, συγγένειας εξ αγχιστείας κατ' ευθεία γραμμή απεριορίστως και εκ πλαγίου μέχρι τρίτου βαθμού, λόγω διαγμίας και λόγω υιοθεσίας.

Η ακυρότητα αίρεται αν ακολουθήσει του γάμου, πλήρης και ελεύθερη συμφωνία των συζύγων για αυτόν, αν δοθεί μεταγενέστερα στους ανήλικους άδεια του δικαστηρίου ή ο ανήλικος σύζυγος όταν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του αναγνωρίσει το γάμο, αν ο ανίκανος σύζυγος καταστεί ικανός και αναγνωρίσει τον γάμο, αν ο δικαστικός συμπαραστάτης, το δικαστήριο ή ο ίδιος ο σύζυγος, αφού γίνει ικανός, εγκρίνει το γάμο, η δε ακυρότητα του γάμου αίρεται αν ο πλανηθείς ή εξαναγκασθείς μετά την πλάνη ή την απειλή αναγνωρίσει τον γάμο. Εξάλλου υπάρχει και ο ανυπόστατος γάμος σε περίπτωση που δεν υπάρχει δήλωση γι' αυτόν ενώπιον του δημάρχου και των μαρτύρων στον πολιτικό γάμο ή ο θρησκευτικός γάμος δεν έχει ιεραρχηθεί από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας ή από λειτουργό άλλου δόγματος ή θρησκευόμενου στην Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή ο γάμος αυτός δεν έχει έννομες συνέπειες και το ανυπόστατο αυτού δύναται να αναγνωρισθεί με αναγνωριστική αγωγή από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

9 Ποιες είναι οι νομικές συνέπειες της ακύρωσης ενός γάμου;

Καταρχήν αίρονται αναδρομικά τα αποτελέσματα του γάμου. Η αναδρομικότητα αφορά όλες τις σχέσεις των συζύγων, αδιάκριτα αν πρόκειται για προσωπικές, οικογενειακές ή περιουσιακές σχέσεις. Έτσι, η ακύρωση του γάμου οδηγεί κυρίως στην ex tunc ανατροπή του κληρονομικού δικαιώματος που έχει ο ένας σύζυγος στη περιουσία του άλλου, σε περίπτωση βέβαια μόνο εξ αδιαθέτου κληρονομιάς. Επίσης ανατρέπονται όλες οι δικαιοπραξίες των συζύγων με τρίτους, οι οποίες επιχειρήθηκαν υπό την συζυγική τους ιδιότητα, είτε με βάση τις ανάγκες της έγγαμης συμβίωσης, είτε σαν δικαιοπραξίες διαχειριστικές της περιουσίας του άλλου συζύγου, με την επιφύλαξη της καλοπιστίας των τρίτων που συναλλάχθηκαν με τους συζύγους. Περαιτέρω αν και οι δύο σύζυγοι κατά την τέλεση του γάμου ή ο ένας αυτών αγνοούσαν την ακυρότητα, η ακύρωση ενεργεί ως προς αυτούς μόνο για το μέλλον, ενώ ο σύζυγος που αγνοούσε κατά την τέλεση του γάμου την ακυρότητα έχει εναντίον του άλλου συζύγου που γνώριζε εξαρχής την ακυρότητα και κατά των κληρονόμων του, αν αυτός πέθανε μετά την ακύρωση του γάμου, δικαίωμα διατροφής σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για το διαζύγιο, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο σύζυγος ο οποίος εξαναγκάστηκε να τελέσει γάμο με απειλή, κατά τρόπο παράνομο ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη, αν ο γάμος ακυρωθεί ή λυθεί με το θάνατο του άλλου συζύγου (Άρθρο 1383 ΑΚ).

10 Υπάρχουν εναλλακτικά εξωδικαστικά μέσα επίλυσης των θεμάτων που αφορούν ένα διαζύγιο, χωρίς προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Όχι.

11 Πού πρέπει να καταθέσω την αίτηση αγωγής διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου; Ποιες είναι οι επίσημες διαδικασίες και ποια τα σχετικά έγγραφα που πρέπει να συνυποβάλλονται με την αγωγή;

Αρμόδιο καθ' ύλην για την λύση του γάμου με διαζύγιο για ισχυρό κλονισμό που αφορά στο πρόσωπο του ενός ή και των δύο συζύγων και λόγω αφάνειας, καθώς και για την ακύρωση ενός άκυρου ή ακυρώσιμου γάμου ή για την αναγνώριση της ανυπαρξίας ενός ανυπόστατου γάμου, τις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, οι οποίες πηγάζουν από αυτόν είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο (άρθρο 17 αριθμ.1 ΚΠολΔ), κατά την διαδικασία των γαμικών διαφορών (όπως ισχύει μετά την έκδοση του νόμου 4055/2012).

Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου αρμόδιο είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται είτε η τελευταία κοινή διαμονή των διαδίκων(άρθρο 39ΚΠολΔ), είτε συνήθης διαμονή των συζύγων, εφόσον ο ένας αυτών έχει ακόμη αυτή τη διαμονή, είτε διαμονή του εναγομένου (άρθρο 22ΚΠολΔ) , είτε σε περίπτωση κοινής αίτησης η συνήθης διαμονή καθενός των συζύγων, είτε η συνήθης διαμονή του ενάγοντος την οποία είχε τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την αγωγή, είτε έξι μήνες πριν και είναι Έλληνας υπήκοος, είτε της ελληνικής ιθαγένειας των δύο συζύγων. Η ανταγωγή ασκείται ομοίως στα παραπάνω δικαστήρια. Επιπλέον οι αγωγές για διατροφή μπορούν να ενωθούν και να συνεκδικασθούν με τις αγωγές διαζυγίου, ακύρωσης ή αναγνώρισης της ανυπαρξίας ενός γάμου από το κατά τόπον αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο, κατά την διαδικασία των γαμικών διαφορών και με τους περιορισμούς που ισχύουν για τη διαδικασία αυτή. Τέλος, οι αγωγές για την ανάθεση της γονικής μέριμνας και της ρύθμισης της επικοινωνίας δύνανται να ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο και δικάζονται από το Μονομελές Πρωτοδικείο, κατά την διαδικασία την ειδική διαδικασία των άρθρων 681B επ. ΚΠολΔ

Το δικόγραφο της αγωγής κατατίθεται στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, ορίζεται δικάσιμος από τον αρμόδιο γραμματέα, η οποία επισημειώνεται και στα αντίγραφα του δικογράφου, και κατόπιν πρέπει να δοθεί εντολή από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του ενάγοντα (ή του αιτούντα σε περίπτωση ασφαλιστικών μέτρων) στον αρμόδιο δικαστικό επιμελητή, για να επιδώσει στον αντίδικο, το αντίγραφο του δικογράφου, με τον ορισμό δικασίμου και κλήση για συζήτηση, για την ημέρα που όρισε το δικαστήριο και τον τόπο που ορίστηκε. Τέλος επιδίδεται το δικόγραφο από τον δικαστικό επιμελητή στον εναγόμενο ή καθ' ου η αίτηση. Το δικόγραφο της αγωγής επιδίδεται στον εναγόμενο που κατοικεί ή διαμένει στην Ελλάδα πριν εξήντα (60) ημέρες από την δικάσιμο και αν αυτός κατοικεί ή διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής πριν ενενήντα (90) ημέρες. Εφόσον πρόκειται για επίδοση στην αλλοδαπή σε πρόσωπο γνωστής διαμονής εφαρμόζονται ανάλογα είτε οι διατάξεις περί επίδοσης εισαγωγικού δικογράφου των Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε., και δη ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου “περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα Κράτη Μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις” είτε η σύμβαση της Χάγης της 15.11.1965, όπου ισχύει, άλλως οι κανόνες που ορίζουν διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις επίδοσης.

Εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο στις προσωπικές, περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό (άρθρα 14, 15 και 16ΑΚ) είναι κατά σειρά:

1. το δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής ιθαγένειας τους, εφόσον ο ένας την διατηρεί,
2. το δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής συνήθους διαμονής και
3. το δίκαιο με το οποίο οι σύζυγοι συνδέονται στενότερα,

Οι σχέσεις γονέων και τέκνου (άρθρο 18 και 19 ΑΚ) ρυθμίζονται κατά σειρά:

α) από το δικαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους,

β) από το δικαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους και

γ) από το δικαιο της ιθαγένειας του τέκνου. Αν το πρόσωπο έχει ελληνική και ξένη ιθαγένεια, ως δικαιο της ιθαγένειας εφαρμόζεται το ελληνικό και αν έχει πολλαπλή ξένη ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαιο της πολιτείας με την οποία συνδέεται στενότερα.

Εφαρμοστέο δικονομικό δικαιο είναι σύμφωνα με την *lex fori* το ελληνικό δικονομικό δικαιο των κανόνων του οποίου όμως υπερισχύουν οι διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, καθώς και διατάξεις άλλων διεθνών συμβάσεων κατ' άρθρο 28 του Ελληνικού Συντάγματος. Απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα για τον δικηγόρο που θα εκπροσωπήσει κάθε διάδικο ή η παράστασή του ενώπιον του δικαστηρίου με τον διάδικο που εκπροσωπεί. Κατά την αποδεικτική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου είναι αναγκαία η προσκόμιση ληξιαρχικής πράξης γάμου και οικογενειακής κατάστασης καθώς και η προσαγωγή των λοιπών αποδεικτικών στοιχείων, ενώ η εξέταση των μαρτύρων και η κατάθεση των προτάσεων γίνεται στο ακροατήριο. Προκειμένου περί συναινετικού διαζυγίου απαιτείται η έγγραφη δήλωση των διαδίκων που έχει υπογραφεί από τους ίδιους ή/και από τους πληρεξουσίου δικηγόρους τους περί λύσης του γάμου τους καθώς και έγγραφη συμφωνία για την ρύθμιση της επιμέλειας των τέκνων τους και της επικοινωνίας με αυτά. Η συμφωνία επικυρώνεται από το Μονομελές Πρωτοδικείου που κηρύσσει την λύση του γάμου. Οι ομολογίες των διαδίκων εκτιμώνται ελευθέρως και απαγορεύονται ως αποδεικτικά μέσα η εξέταση με όρκο των διαδίκων, η εξέταση ως μαρτύρων των τέκνων τους και η παραίτηση των διαδίκων από την ορκοδοσία των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων. Το δικαστήριο κατά την συζήτηση αγωγής διαζυγίου, προσπαθεί να συμφιλιώσει τους διαδίκους, η ερημοδικία του εναγομένου δεν επηρεάζει την εκδίκαση της υπόθεσης και σε περίπτωση που ένας από τους διαδίκους πεθάνει πριν γίνει η απόφαση αμετάκλητη η δίκη καταργείται. Εξάλλου σε περίπτωση αγωγής για την ακύρωση γάμου, την οποία δύναται να ασκήσει και ο εισαγγελέας, αυτός καλείται για να παραστεί, ενώ σε περίπτωση θανάτου του διαδίκου η σχετική δίκη διακόπτεται προκειμένου να συνεχίσουν αυτή οι κληρονόμοι. Σε περίπτωση που η αγωγή ακύρωσης γάμου ή ανυπαρξίας του ασκείται από τον εισαγγελέα στρέφεται και κατά των δύο διαδίκων και αν κάποιος έχει πεθάνει κατά των κληρονόμων του.

12 Μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για τα έξοδα της διαδικασίας;

Ναι, υπό προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα παρέχεται σε όποιον αποδεδειγμένα δεν μπορεί να καταβάλει τα έξοδα της δίκης χωρίς να περιοριστούν από αυτό τα απαραίτητα μέσα για την διατροφή του ίδιου και της οικογενείας του και εφόσον η δίκη δεν παρουσιάζεται φανερά άδικη ή ασύμφορη, μετά από αίτηση ενώπιον του δικαστή όπου εκκρεμεί ή πρόκειται να εισαχθεί προς συζήτηση η υπόθεση και προκειμένου περί Πολυμελούς Πρωτοδικείου ενώπιον του πρόεδρου αυτού και αν πρόκειται για πράξεις που είναι άσχετες με δίκη από τον ειρηνοδίκη της κατοικίας του αιτούντος (άρθρα 194 επ. ΚΠολΔ).

Στην αίτηση πρέπει να αναφέρεται συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης ή της πράξης, τα αποδεικτικά μέσα που υπάρχουν για την κύρια υπόθεση καθώς και τα στοιχεία που επιβεβαιώνουν την συνδρομή των απαιτούμενων προϋποθέσεων και πρέπει να επισυνάπτονται σ' αυτή (αίτηση):

1. πιστοποιητικό, ατελώς του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας της κατοικίας ή μόνιμης διαμονής του αιτούντος, το οποίο να βεβαιώνει την επαγγελματική, οικονομική και οικογενειακή κατάστασή του,
2. πιστοποιητικό ατελώς του οικονομικού εφόρου της κατοικίας ή της μόνιμης διαμονής του αιτούντος το οποίο να βεβαιώνει αν ο αιτών υπέβαλε κατά την τελευταία τριετία δήλωση φόρου εισοδήματος ή οποιουδήποτε άλλου άμεσου φόρου, καθώς και την εξακρίβωσή της μετά από έλεγχο και

Το δικαστήριο δικάζει την υπόθεση μπορεί να κλητεύσει και τον αντίδικο του αιτούντος ατελώς, μη απαιτούμενης της παράστασης πληρεξουσίου δικηγόρου. Εφόσον πιθανολογηθεί ότι υφίστανται οι άνω προϋποθέσεις χορηγείται το ευεργέτημα της πενίας, που δίδεται για κάθε δίκη χωριστά και ισχύει για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας για κάθε δικαστήριο και περιλαμβάνει και την αναγκαστική εκτέλεση της απόφασης. Όποιος έλαβε το άνω ευεργέτημα, απαλλάσσεται προσωρινά από την υποχρέωση να καταβάλει τα έξοδα της δίκης και γενικά της διαδικασίας δηλ., τα δικαιώματα των συμβολαιογράφων και των δικαστικών επιμελητών, των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων, την αμοιβή των δικηγόρων και άλλων δικαστικών πληρεξουσίων καθώς και από την υποχρέωση εγγυοδοσίας για τα έξοδα αυτά. Είναι δυνατόν δε να απαλλαγεί προσωρινά μόνο για μέρος των άνω εξόδων.

Η χορήγηση του άνω ευεργετήματος δεν επηρεάζει την υποχρέωση να πληρωθούν το έξοδα που επιδικάσθηκαν στον αντίδικο. Το δικαστήριο μετά από αίτημα του αιτούντος, με την απόφαση του ή με μεταγενέστερη απόφαση διορίζει ένα δικηγόρο, ένα συμβολαιογράφο και ένα δικαστικό επιμελητή, με την εντολή να υπερασπιστούν τον άπορο. Οι τελευταίοι είναι υποχρεωμένοι να δεχθούν την εντολή, η δε απόφαση ισχύει ως παροχή δικαστικής πληρεξουσιότητας.

Το ευεργέτημα της πενίας παύει με το θάνατο του δικαιούχου, πλην όμως πράξεις που δεν επιδέχονται αναβολή μπορούν να ενεργηθούν και αργότερα με βάση το ευεργέτημα που δόθηκε. Επίσης το άνω ευεργέτημα μπορεί να ανακληθεί ή να περιορισθεί

με απόφαση του δικαστηρίου αυτεπαγγέλτως ή μετά από πρόταση του εισαγγελέως, εφόσον αποδεικνύεται ότι οι προϋποθέσεις της παροχής του, είτε δεν υπήρχαν εξ αρχής, είτε έπαψαν να ισχύουν, είτε μεταβλήθηκαν. Η εκκαθάριση των εξόδων γίνεται κατά τα άρθρα 190 - 193 ΚΠολΔ.

Έτσι αν η απόφαση επιβάλλει τα έξοδα σε βάρος του αντιδίκου του απόρου, η είσπραξη του δικαστικού ενσήμου, του απογράφου και των λοιπών τελών, γίνεται σύμφωνα με το νόμο για την είσπραξη των δημόσιων εσόδων, ενώ τα έξοδα που οφείλονται στον άπορο, τους δικηγόρους ή άλλους δικαστικούς πληρεξουσίους και στους άλλους δικαστικούς υπαλλήλους, επιδικάζονται στα πρόσωπα αυτά και εισπράττονται κατά τις διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης. Με τον ίδιο τρόπο εισπράττονται και τα έξοδα αν επιβληθούν σε βάρος του απόρου, αμέσως μόλις πάψουν να υπάρχουν όλες ή μερικές από τις προϋποθέσεις για την παροχή του άνω ευεργετήματος και αυτό βεβαιωθεί. Αν οι διάδικοι πέτυχαν την παροχή του άνω ευεργετήματος με αναληθείς δηλώσεις και στοιχεία, ο δικαστής που αποφασίζει την ανάκληση του ευεργετήματος τους καταδικάζει σε χρηματική ποινή από 100 έως 200 ευρώ που περιέρχεται στο Ταμείο Ασφάλισης Νομικών, χωρίς να αποκλείεται η υποχρέωσή τους να καταβάλουν τα ποσά από τα οποία είχαν απαλλαγεί, ούτε και η ποινική τους δίωξη.

13 Υπάρχει δυνατότητα προσφυγής κατά απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου;

Ναι. Ο διάδικος που ηττήθηκε δύναται να ασκήσει έφεση ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου Εφετείου κατά μιας οριστικής απόφασης που αφορά διαζύγιο ή την ακύρωση άκυρου ή ακυρώσιμου γάμου ή την αναγνώριση του αναπόσπαστου γάμου εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών αν κατοικεί ή διαμένει στην ημεδαπή ή εντός εξήντα (60) ημερών αν κατοικεί ή διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής από την επίδοση της απόφασης, άλλως σε περίπτωση μη επίδοσης της απόφασης σε προθεσμία τριών (3) χρόνων από την δημοσίευση της οριστικής απόφασης. Σε περίπτωση που ο διάδικος που δικαιούται να ασκήσει έφεση πέθανε η προθεσμία της έφεσης αρχίζει από την επίδοση της οριστικής απόφασης στους καθολικούς διαδόχους του ή τους κληροδόχους.

14 Τι πρέπει να κάνω για να επιτύχω αναγνώριση στο παρόν κράτος μέλος απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους;

Για την αναγνώριση απόφασης και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ισχύει πλέον ο Κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση τον οποίο καταρχήν οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος της Ε.Ε. αναγνωρίζονται στα υπόλοιπα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται κάποια ιδιαίτερη διαδικασία. Αν κάποιος θέλει να αναγνωρισθεί στην Ελλάδα μια απόφαση διαζυγίου, χωρισμού ή ακύρωσης γάμου θα πρέπει να καταθέσει αίτηση ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου του τόπου της συνήθους διαμονής του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, άλλως του τόπου της εκτέλεσης.

Αφού λάβει δικάσιμο πρέπει να επιδώσει αντίγραφο της αίτησης στον αντίδικο με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση για την δικάσιμο αυτή. Το δικαστήριο, το οποίο δεν δύναται να ελέγξει την δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους της Ε.Ε. που εξέδωσε την απόφαση, αφού διαπιστώσει ότι η αναγνώριση της απόφασης αυτής δεν αντίκειται στη δημόσια τάξη του, ότι το εισαγωγικό δικόγραφο επιδόθηκε στον τυχόν ερημοδικήσαντα διάδικο έγκαιρα, ώστε να μπορεί να αμυνθεί ή αν αυτός έχει δεχθεί την απόφαση κατά τρόπο αναμφισβήτητο, ότι αυτή (απόφαση) δεν είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ίδιων διαδίκων στο κράτος μέλος της αναγνωρίσεως ή σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος προγενέστερα που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης στο κράτος μέλος της αναγνώρισης, αναγνωρίζει την απόφαση αυτή.

15 Ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο για την προσβολή της αναγνώρισης απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους; Ποια διαδικασία ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση;

Αρμόδιο δικαστήριο για την προσβολή με προσφυγή της απόφασης που αναγνώρισε την απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους της Ε.Ε. είναι το Εφετείο που δικάζει κατά την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία. Η προθεσμία προσφυγής είναι ένας μήνας από την επίδοση της απόφασης αν όμως ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η αναγνώριση έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος άλλο από αυτό που κηρύχθηκε η εκτελεστότητα η προθεσμία είναι δύο μήνες από την επίδοση της απόφασης. Η προθεσμία αυτή δεν παρατείνεται λόγω αποστάσεως. Αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η αναγνώριση δεν παρασταθεί, το δικαστήριο υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία μέχρι να εξακριβωθεί ότι αυτός κλητεύθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα ή ότι καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια γι' αυτό. Κατά της απόφασης του Εφετείου δύναται να ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου.

16 Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται από το δικαστήριο στο πλαίσιο μιας διαδικασίας διαζυγίου μεταξύ συζύγων που δεν διαμένουν στο παρόν κράτος μέλος ή που έχουν διαφορετικές ιθαγένειες;

Το διαζύγιο των διαδίκων διέπεται ως προς το ουσιαστικό δίκαιο κατά σειρά:

1. από το δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής ιθαγένειάς τους, εφόσον ο ένας την διατηρεί,
2. Από το δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής συνήθους διαμονής τους και

3. από το δίκαιο με το οποίο οι σύζυγοι συνδέονται στενότερα.

Το δικονομικό δίκαιο που εφαρμόζεται σύμφωνα με την *lex fori* είναι το ελληνικό δικονομικό δίκαιο και το κοινοτικό το οποίο υπερτερεί έναντι του εθνικού κατ' άρθρο 28 του Συντάγματος.

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΑΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τελευταία επικαιροποίηση: 17/12/2014